

თეზი

ზანი გაყვითნა წლიურად—2 მ. 50 კ. ნახევარი წლით—1 მ. და 25 კაპ. 1 თვით 25 კაპ.

თითო ნომერი 5 კაპ.

გაყვითნა წლიურად—2 მ. 50 კ. ნახევარი წლით—1 მ. და 25 კაპ. 1 თვით 25 კაპ. ნახევარი წლით—1 მ. და 25 კაპ. 1 თვით 25 კაპ.

ხელ-მოწერაში წამიწერა არ დაიბეჭდება. დაწერულ წერილებს და კორესპონდენტებს რედაქცია ინახავს მხოლოდ ორი კვირის განმავლობაში, პასუხისთვის საჭიროა ფოსტის მარკები, რედაქციის ნახევარწლიური ყოველწლიური კვირეულების გარდა, 10 საათიდან 1 საათამდე რედაქციაში ოლგინსკაია, 4 დ. დიასამიძე. ხელის მოწერა და განცხადებანი მიიღება აქვე კვირა უწყე დღეებს გარდა.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი. გამომცემი ორშაბათი

მიიღება ხელის მოწერა 1913 წლისათვის. ორშაბათის საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

რედაქცია და კანტორა: Редакция газ. „Теми“, д. Диасамидзе, Ольгинская 4

გაზეთი სდგას პარტიატაგარეშე — გაზეთი გამოვა იმავე პროგრამით, როგორც 1911 და 1912 წელს.

ორ პრემიას

1. მარტში — ს. აბაშელის ლექსთა კრებულს ავტორის სურათით, ბიოგრაფიით და ბ. ივანე გომართის კრიტიკული წერილით.
2. ნოემბერში — ს. აბაშელის ლექსთა კრებულს ავტორის სურათით და ბიოგრაფიით.
ფასი გაზეთისა: წლიურად—2 მ. 50 კაპ; ნახევარ წლით—1 მ. 25 კ. ერთი თვით—25 კაპ. კანტორა ღია ყოველ დღე დღის 10 საათიდან 2 საათამდე. რედაქტორ-გამომცემელი ბრ. დიასამიძე

ქართული თეატრი

ტელეფონი № 795.

სადგენსაწაულ წარმოდგენა.

ორშაბათს 14 იანვარს 1913 წ.

ქართული დრამატული საზოგადოების დასის მიერ გაიმართება

სალამო-მეჩლიქისი

ოთხ განყოფილება

I ბ-ნი ს. კაკაბაძე წაიკითხავს ლექსებს შემდეგ თემაზე: პრისტიანობის გავრცელება საქართველოში წმ. მიხონს მიერ.

II არ გათვითმდებარე პირადი სურათები სოფლის ცხოვრებიდან ვ. გუნიასი. ღამის თემა, ცეცხლ-თამაში, ჭილაობა, სიმღერები და სხვა გასართობი.

III დიდი ბრძოლის დღეები მონაწილეობას მიიღებენ: ბ-ნი ვ. აბაშიძე, ბ. აბოხილი, მ. გელაშვილი, ი. გრიშაშვილი, ი. ევლიშვილი, კ. ჩხელი, ვ. შალიკაშვილი.

IV მონაწილეობას მიიღებენ მთელი დასი. წარმოდგენის დასაწყისი საღამოს 8 საათზე. რეჟისორი ვალ. შალიკაშვილი.

ბ. მესხის ბენეფისი.

ხუთშაბათს 17 იანვარს 1913 წ.

დამსწრეებზე მსახიობის ბ. მესხის სახეზე

ქართულ დრამატულ საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება: ვას. ალ. აბაშიძის მონაწილეობით სახელ-განთქმული ტრაგედია შექსპირისა

ოცელო

5 მოქმედება და 8 სურათი, თარგმ. ივ. მახალობის. იაგოს როლს შეასრულებს — კ. მესხი. ოტელოს — ვ. გუნიასი. მისიას — ვ. აბაშიძე.

მონაწილეობას მიიღებენ: ბ-ნი: ქეკელიძე, ჯავახიშვილი. ბ-ნი: აბაშიძე, აბდუშელი, ალექსიძე, გუნიასი, გელაშვილი, მესხი, მატარაძე, მგალობლიშვილი, ყიფიძე, სარაული, ციციშვილი, შალიკაშვილი, შანშიაშვილი.

აღდგომის ფასი საბენეფისოა დასაწყისი საღამოს 8 საათზე. რეჟისორი ვალ. შალიკაშვილი.

კვირას, 20 იანვარს 1913 წ.

ქართულ დრამატულ დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება: ვას. ალ. აბაშიძის და ვალ. ალექსი-მესხიშვილის მონაწილეობით ცნობილი ისტორიული დრამა

ორი გვირი

8 მოქმედება და 8 სურათი, თარგმ. ივ. მახალობის.

მთავარი კომედი, 2 მოქმედება და 8 სურათი, თარგმ. ივ. მახალობის.

მონაწილეობას მიიღებენ: ბ-ნი გოგოლაშვილი, კარგარეთელი ლოლუა შოთაძე. ჩე-რქეშიშვილი. ბ-ნი: აბაშიძე, ალექსი-მესხიშვილი, გუნიასი, მესხი, მატარაძე, მგალობლიშვილი, ციციშვილი, შალიკაშვილი, შანშიაშვილი.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე. რეჟისორი ვალ. ალექსი-მესხიშვილი.

ახალი კლუბი

ოთხშაბათს, 16 იანვარს, და პარასკევს 18 იანვარს გაიმართება ჩვეულებრივი საოჯახო საღამო. შემდეგი პროგრამით: სინემატოგრაფის საშუალებით აჩვენებენ საინტერესო სურათებს. — „ახალი კლუბის“ სიმებიანი ორკესტრი ს. პრესმანის ლოტარობით დაუკრავს სხვადასხვა მუსიკალურ პიესებს.

ახალი კლუბი

ორშაბათს 14 იანვარს, 1913 წ.

ჩვეულებრივი

საოჯახო საღამო

სინემატოგრაფიული სურათები

შემდეგ დაუკრავს ორკესტრი.

დასაწყისი საღამოს 8 1/2 საათზე.

სამუსიკო სკოლა

ბოლიშის ქართული ფილარმონიული საზოგადოების

(ფორდის ქუჩა, მსგავსი შენობის 10 ნ)

მოწვევით მიიღება: ფორტეპიანოს, სკრიპკის, ვიოლონჩელის, კონტრაბასის, სიმ-ღერა (ასი). — ხმის დაყენება და გაფორმება და აგრეთვე ოპერების შესრულება და სკენის თე-ს მომზადება) ელემენტარული თეორია, პარმონია, ენციკლოპედია, ნო-ტების კითხვა (სოლფეჯი) და ხოროს კლასში მოხდება 2 ინტერდამ ყოველდღე (კვი-რა უწყვეტად გარდა) დღის 11 დამ 2 საათამდე. და საღამოს—7 საათ. ახლად მოწვეულია სიმღერა „სოლო“ მასწავლებლად, მოსკოვის კონსერვატორიის თავი-სუფალი ხელოვანი ს. ნ. სოლოვიოვი — სტრანოვისა.

სწავლის ფ ა ს ი: ფორტ. პიანო, ვიოლონჩელისა და კონტრაბასის კლასებში 65 მანეთი წელიწადში. სიმღერა (ასი) და სკრიპკა, 75 მან. წელიწადში. თეორიული კლასები 15 მან. წელიწადში. სწავლის ფასი გადახდება წინადაწინ ნახევარი წლისა. სწავლა დაიწყება 7 იანვრიდან.

3—1

მივიღეთ საუკეთესო გემოს მარცვლოვანი ქვირითის (ამბოვ.) სიოხილალა

თევზის მრეწველნი გამოხული ქერჩის სელიოტაები

და ყოველგვარი კონსერვები.

მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ბათუმში

გახსნილია განყოფილება

კახელ მევენახეთა საზოგადოება

„კახეთი“-ს

1912 წლის 12 ნოემბრიდან.

საზოგადოება „კახეთი“-ს გამოცემა აუწყებს ამას ბბ. მიღწევებს ქ. ბა-თუმში, ფოთში, სოხუმში, თოჯინაში, გავრამში, ქაბულეთში და სხვა, შავი ზღვის პირზე გაშენებულ ქალაქებსა და დაბებში, და სხვებს მთ ღვი-ნის დასაცავად მიმართონ

ბათუმის განყოფილებას.

იყიდება მხოლოდ ნამდვილი კახური ღვინო საზოგადოების წევრთა ვინაობა. ბოთლი 30 კანკიდან 1 მანეთამდე.

მუდმივ და ერთბაშად მიიღებენ იაფად უთმობენ. პრესკურანტები უსასყიდოდ.

ადრესი: ბათუმი, ოგლობიის ქუჩა № 18, მიხეილის ქუჩის ახლო, ტელეფონი № 199.

3—1

მივიღეთ საუკეთესო გემოს მარცვლოვანი ქვირითის (ამბოვ.) სიოხილალა

თევზის მრეწველნი გამოხული ქერჩის სელიოტაები

და ყოველგვარი კონსერვები.

მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უ ა ვ ი ს ი ზ ი ლ ა ლ ა

ამ. ალუპანგები. მოგვდის მუდამ დღე საკუთარი სამრე-წველოდან ახალი თევზი, ხიზილა (გრეტა), ორაგული, თარბი, ტარაღანა, ლოქა და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მალაზიაში მოხარშული დოში, ზურგელო, და ყოველგვარი

უმჯობესია აგრეთვე დაარსდეს ერთი ბანკი მთელი საქართველოსათვის, რადგანაც მაშინ შესაძლებელი შეიქნება მთლიან ჩვენი ქვეყნის მეურნეობის ხელშეწყობა წინასწარ შედგენილ გეგმის მიხედვით, რომელიც დამატებული იქნება მეცნიერულ შესწავლაზე.

მაშასადამე საქონლა ახლავდნენ შევლდგმთ საქმეს.

ის პირები, რომელნიც ჩამოვთვალეთ სახალწლო ნომერში, კარგს იზამენ, თუ ახლავდნენ გამართვებ თათბირს.

ჩვენი აზრით, საქმის დაქარბება და წესიერ მოწყობას ხელს შეუწყობს უმჯობესად ქართველი ქალი, რომელიც მოახერხებს შევიდობიანება ჩამოვთვლას სხვადასხვა მეზობელ ჯგუფთა შორის ამ დიდი საქმის მოგვარების დროს.

ამიტომ ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ქართველ ქალებში გამოვლენ ისეთები, რომელნიც შეადგენენ კომიტეტს და მამართლებენ მამაკაცებს საქმის დასაქარბებლად და მოსაწყობად.

ჩვენ ველოთ მათგან მამულიშვილ ურ ნაბიჯის გადღმას...

დიადი საქმის გამო.

მამართლებ ქართველ ქალს.

ბევრჯერ გამოგონია შენგან, რადგანაც უკიდრებით შენთვის წარსული დროის ქალების არაიღობა: „იმით დრო სხვა იყო, იმით ჰქონდა სამოქმედო ასპარეზი, შენთვის გამოგონათ დიდი-სულთნობა;“ თავდადებაც და სიგრძნობა.

ჩვენ-კი, დღევანდელ პირობებში, წერილობით საქმის მეტი არც არა გვაქვს რა გასაკეთებელი და არც რა გვეკითხება რაა.

ერთი მხრით რომ სთქვას კაცმა, ასეთი პასუხი მართალიც არის. მართლა რომ დღევანდელი ქართველი ქალი მოკლებულია ისეთი ასპარეზს, როგორიც ჰქონდათ, მაგალითათ, თამარს, ნინოს, ქეთევანს, მაგრამ ამის და მიუხედავად, ემოციით რომ გრის ცხოვრებაში, რაც უნდა შეზღუდული იყოს მისი შეილის მოქმედება, არის ხოლმე ისეთი დრო, როდესაც უნდა შევხვდეთ ეძლევა ისეთი ღვაწლით თუ არა, როგორიც მიუძღვით ზემოხსენებულ პირთ, მისი მინგავარი, დროის შესაფერად ფრადი სასარგებლო საქმით მიიქცეო იმისთვის თავი და ისახელოს.

სწორედ ესეა დაგვიდგა ჩვენ ასეთი დრო! ესეა გვძლევა შენ შემთხვევა, დაუფასებელი ღვაწლი დასდო შენს ქვეყანას! საშუალო-შეილი საქმეს ჩაუყარა მეტიერად-მეტიერი საძირკველი! დღეს არის გადასწყვეტი ისეთი საკითხი, რომელიც თვისის მნიშვნელობით იმდენად დიდია ამ ეპოქა ჩვენთვის, რომ მისი განხორციელების ხელის შეწყობის ღვაწლი ჩვენი წარსული დროის ნეტარ-ხსენებულ ქალთა ღვაწლს არ ჩამოუვარდება!

თი თვით ეს საქმეც. მოგვსენებენ, რომ ნადეილებს გამოსყიდვი ჩვენს თავად-ანგაურობას ორივე გუმბარებში რვა მილიონამდე ფული ეძლევა. პრესაში უკვე აღიძრა საკითხი ამის შესახებ და სწორედ თავად-ანგაურობის მეოხხედი ნაწილი ამ ფულისა საზოგადო თანხად გადასდნ.

რა საქმისთვის, გადადოს ეს თანხა, რას მოხმადდეს? ამის შესახებ უკვე მრავალი რჩევა მოსდით ამ აზრის შემტანთ საზოგადოებაში და ბოლოს რა თქმა უნდა, ერთს რასმე, უფრო საქონლის, დადგებიან ყველანი. ექვს გარეშეა მოლოდ ის, რომ ეს თანხა მოხმადდება ჩვენსავე სწავლა-განათლებლას, ჩვენსავე

მრეწველობას, მეურნეობას და სხვა ამ გვარს, რაცა კი ჩვენს საქმეს გააუმჯობესებს და წინ წაწევს.

ამ ეპოქა საქმე თვით თავად-ანგაურობის თანხმობაშია, ისტორიის თუ არა, რომ შევილიამ ამ წილს თვისი ხედარი ფულიდან.

ამ წერილით მინდა განსაკუთრებით შენ მოგმართო, ქართველი ქალი! შენ-ზედ არის ბევრი რამ დამოკიდებული ამ დიდი საქმის განხორციელებისათვის! აქ, ამ საქმეში გამოჩნდება, თუ რამდენად ჰღვიფრის შენში საყვარელი შენი წამებელი ქვეყნისა და შენი ვალატა-ბული ერისა! აქ დამტკიცდება, თუ მართლა არაიღობდა ხარ ქვეყნი ჩვენი დიდება-ქალბებისა, თუ შენი გღაგვარებისაქენ მამართლად აღზრდის მიუხედავად, შენში მინც კიდევ დარჩენილა ნაპერწკალი სამშობლოსადმი თავდადებისა, მათი დიდებულოვნობისა.

დღესაც შენა ხარ ბურჯი შენი ოჯახისა. შენ შეგიძლიან შენა ერისათა ნაირ წყულის შეუღარებელი მალამო დასდო! სანატრელი ელფერი მისცე შენს ქვეყანას, სულ სხვანაირად შესცვლო მისი მომავალი!

და ამისთვის შენ არა გვირდება არც ქარტხილში უღრან კლდე-ღრვებში ძრწოლა ნინოსებური, არც სიბრძნე და დაუღლიაი შრომა თამარისა, არც წამება ქეთევანისებური!

შენგან მოითხოვს შენი ქვეყანა მხოლოდ პატარა მსხვერპლს, მცირე ნაწილს შენი ხედარი ფულისა. იმ ფულისას, რომელსაც შენი ოჯახი მიიღებს ერთხელ უკვე გამოსყიდულ ნადებებში და რომელიც იქნება ისე გაჰყრეს ხელიდან, რომ შენი ოჯახის კეთილდღეობას ნიშნავს იგი დასდოს. ორი მილიონი ფული კი საზოგადო თანხად გადაიდება!

ნუ თუ შენ შესდგები ასეთი პატარა მსხვერპლის წინ, რომელსაც შენგან ითხოვენ? ნუ თუ შენ ერის წამსაც არის დაფიქრებელი ამასზე! არა! არა იმიტომ, რომ რაც უნდა იყოს, შენა ხარ მინც შთამომავალი ილიას „მედლა“ შეილისა“ და შთამომავალი იმ დედისა, რომელიც სამშობლოსათვის ერთად ერის შეილს შესწირავს, იმევე სამშობლოს ასეთი მცირე მსხვერპლს ვერ დაუტერს.

ნამდვილად კი რომ ვსთქვათ, არც თუ მსხვერპლია და ეკრბით შენთვისაც და ქარგულ ფულად არ ჩაითვლება, ვინაიდან ისევე შენს ოჯახს, შენს შეილსა და შეილი-შეილებს უნდა მოხმადდეს.

ჩასთავილე ისე, ვითარც სხვად სურვილან ერთი ქება წყალი საზოგადო დაუშ. რეტელ აუზში გადავსება, სიდანაც მომავალში შენმა შეილებმავე უნდა მოიკლან წყურვილი.

ამის მაგალითი შენს წინ ჩვენი ბანკებია. რა გვეშველებოდა, ან რა იქნებოდა ჩვენი ცხოვრება, რომ ყოველ წელიც ის რამოდენიმე ასი ათასი მანეთი არ გვევლიოდეს ამ ბანკების მოგებიანად?

მომავალი ცხოვრება ხომ უფრო მეტს მოგვთხოვს. ჩვენი ხალხიც ხომ უფრო გაღარიბდა და საშენილი მომავალი მოგველის. დიდი შემტადე იქნებო, თუ ამ საქმეს ხელი არ მოუწყვე, შემტადე, როგორც ქვეყნის წინ, ისე შენი ოჯახისა.

მაშ ისარგებლე ისეთი შემთხვევით, რომელიც არის დროს აღარ განმეორდება ჩვენი ცხოვრებაში და საშუალოდ დასდენ შენი ეკალი ქვეყნის აღორძინებას.

ნინო ყიფიანისა.

ქალაქის თვითმართ-ველობა.

ჩვენმა საბჭომ წლის ბოლოს დაამთავრა ხარჯთაღრიცხვის განხილვა. ამა მდგომარეობა წლის შემოსავლს ჰვარაულობს სამ მილიონსა და ასიათას მანეთს. ამდენ-სავე ანგარიშობს გასავალს. ჩვენ ნუ გამოვკვლივთ ყოველსავე მუხლის კერძო გამოკვლევას, იმიტომ კი არა, რომ ასეთი გამოკვლევა უსარგებლო იყოს. სრულ-ღებობა არა. მხოლოდ იმიტომ, რომ იგი ჯერ-ჯერობით მოსაწყენია ქართველ მკითხველთათვის. როგორც მოგვსენებ-ბათ, ქართველ კაცს უფრო ეხალისება ვარჯიში ზოგად საკითხებში, სადაც შეუძლიან გაიტანოს ალა არა საქმის ცოდნით, არამედ მარტოდენ პირწყლიანობითა და ენა მახელობით. ჩვენც ამი დამ-შესაფერი მასალა მივწოდოთ.

ხარჯთაღრიცხვის განხილვამ წამოაყენა საბჭოში სხვათა შორის ერთი ფრიად საყურადღებო საკითხი: როგორ უნდა აწარმოვოს ქალაქმა თავის აღზრდილობა ხელმოქმედითა და წარწარაობით, თუ ხელმოქმედითა და თან განიცდის ცილობას რაიმით? კვლავაც მდგარა ეს საკითხი საბჭოს წინაშე და მრავალჯერაც მდგარა. მაგრამ აღდგ დიდ მნიშვნელობას არ აძლევდა მას საბჭო, რადგან ხშირად თა შორის ძალიან მცირე იყო რაცხეი ვაჭრებისა, რომელთაც ესმით დახლის ყიდრი, იციან, რა არის ჩოქრი და რა ძალა აქვს მასზედ სალოც თიის. ხომ გახსოვთ ქართველის სარტყარი:

სალოცი თითი დაალო,

გაქან-გამოქანა!

ხოდა ამისთანა მოტყუილენი სალოც თიისა მაშინ მეტად მცირედი იყვნენ საბჭოში. ბევრთა სჯობობა მაშინ იცნებოდა სხვა და სხვა ინტელიგენტურ პირ ფსიის წარმომადგენელთა, რომელთაც ვერ შეუძლებოდათ ვერცერთი ანგარიშებით. ექლა სრულგზით. სხვა სურათს წარმოადგენს თბილისის საბჭოს შედგენილობა. ესეა ჩვენ აქა ეხედვით არა ჩვეულებრივ რიცხვს მოვაქრეთა წარმომადგენლებისა. ამიტომაც ყიარათიანობის საკითხმა ჩვენს საბჭოში გამოიწვია მხერვალე მასი და გაცხარებული შეტაკება.

ერთი ნაწილი ხმოსნებისა ამტკიცებდა: ხელდაშლილობა ჩვენი ქალაქი მიჰყავს აუცილებელ გაცორებისაყენ, რადგან ხალხს მოთხოვნილება და საქონლები მრავალია, ხოლო მათთვის და მხადებელი წყარო კი დრად მცირე და ძალიან შეზღუდული. აშკარაა, რომ მოთხოვნილება უნდა განსაზღვრდეს იქმეს შემოსავლის კვალობაზედ. როგორც სხვანაირ გქონდეს, ფსიცი ისე უნდა გასქიოვო. ამიტომაც როცა ახალი რამ დაწესებულება გინდა შემოადო დასაქმებულთა დასახლო საქონლების, უბრალო გონიერება მოეთხოვს, რომ ჯერ უნდა ჩაისდო ქალაქის კასაში, თუ იქდამ იმდენად შემოგვინა ფულმა, ხომ კარგი, დააწესე ახალი საქმე; ხოლო თუ კასამ შემოგვტარა, მაშინათვე გამოეთხოვე მაგ ახალ აზრს და გადღე იმ დღისათვის, როცა უკეთესი დრო დაუდგეს ქალაქის კასას, ეს არის ერთადერთი გზა, რომელთაც უნდა ვივლიდეს ქალაქის აღზრდილობაში. თუ ასე არ მოვიქცეით, დიდს განსაცდელსა და აუტანელი ვალებში ჩავადგებთ ქალაქსა. ჩვენ ვაწარმოებთ საზოგადო საქმეს და არა ჩვენს საკუთარ კერძო აღტ მიცემობას. ამიტომაც ვგმობთ დიდი სიგრი-ბილდ, დიდი ყიარობათ, თითქმის წარწარაობაზედ კი, რადგან ჩვენ გვაბარია ქალაქის კეთილდღეობა...

სრულგზით სწავ შეზღუდუბე სა იყო მეორე ნაწილი ხმოსნებისა. მათის აზრით, თუ საბჭო ასეთს წარწარაობას დადგება, კრუხივით გადაფარება ქალაქს შემოსავლს და ყურს მოიყრუებს ხალხის სა-ქირობათა კივილზე, იქნება გვლარც წიწილები გაიზიაროს და დარჩეს დამტკიცებელი კვირცხების ნაქუქებზედ. ქალაქი ნუ გგონიათ უბრალო ღუქანი, რომლის წარმატება განსაზღვრულია მისის დახლით. თუ მედუქნეს დახლში უზნავის რამ, ღუქანსაც ნელ-ნელა მალა-ნიათ გადააქცევს თუ დახლში თავგები უთამაშებენ, მუშტარი არსად გაჩნია, მაშინ იგი არა თუ შემუშადის გამოგვლად ზედ გვლარ იზრუებს, არამედ იქნება სულაც დაკეტოს თავისი ღუქანი და სხვა გზას დაადგეს ასეთი არ არის ქალაქი, თუ მისი თვითმართვლობა ცილობას დროზე დაქაქაქილია მოქალაქეთა საქირობანი, მას მუშტარი თავის ღღეში არ მოაკლდება. თუ მას კარგათა აქვს მოწყობილი ქუჩები, შემოაული კარგი განათება, აილეთ თქვენი კალი და ვახში მას ვეღარ შეაშინებს. თუ ქალაქი სესხულობს ფულს მარტო გასაფლანგავით, როგორც ჩვენმა ქართველმა კაცმა იცის თავის კერძო საქმეებში, რასაკვირველია, ამოიღრობა ამისთანა ვალების გადახდაში; მაგრამ თუ სესხის აღებთ იგი პა-ულობა საშუალებას თავის წარწარების გასაძლიერებლად, მაშინ თვით ეს წარწარება ვალსაც იშორებს და ქალაქსაც აძლევს იმდენ ზედმეტ შემოსავლს, რომ მას შეუძლიან გაუძღვდეს სხვა ახალ საქირობასაც, აილეთ თქვენი ვაჭრების მილის წყალი. ჩვენი საბჭო კრუხივით რომ გადასწოლოდა ქალაქის კასას და ევლიდა, ვიდრე იქ მოგვარდებოდა იმოდენა ოქროს ზოდები, რამდენიც საჭირო იყო წყლის გამოსაყვანათ, ჩვენ დღესაც მეთუღუბებისთვის უნდა გვეყურნა წარწარა და გვეხვეწა რომ ჩნთვის მტკიცდამ მოე-ტანა ტალახანი წყალი.

ასე მედუქნურად არ მოიქცა საბჭო, მან აიღო ერთი მილიონი ვალი და ააშენა წყლის მილი, ამ საქმემ მისცა ქალაქის კასას გზ წლის განმავლობაში ხუთ მილიონამდე ფული, რომელთაც ვალიც მოავდებინა თავიდან, ვახშაც გაუძღვა, იმოდენა მოხვედრესაც გაუჩნა ცხოვრების წყარო და მრავალი მოგებიანი ჩაი-ხრიდათ თავის კასაში. ესეა მთელი ეს შემოსავლიანი დაწესებულება სუბთად დაჩრჩა ქალაქს სრულგზით უვალთ. რაკი ასე პირნათლათ გამოვიდა მოვალეობათა და მოქალაქეობათა, ესეა არა თუ ერთ მილიონს, არამედ ორმოც მილიონსაც სიხარულით აწუდიან ფულიანი კაცები სესხათ, ოდნოდ კი საბჭომ მოინდომოს და დაეკმაყოფილოს ათასი საქირობა, რომელიც კარს მოსდგამია ქალაქსა.

ამ შეზღუდულობამ გაიმარჯა ჩვენს საბ-ჭოში. ხელდაშლილობა და თანაც გონი-ერული ყიარობათობა—ეს დამკოდა თბილისის წარწარადგენლობას ახალ წლი-დამ. რასაკვირველია, ყველა ქართველი ხმოსნები გაიუკლებლობით ამ აზრს მიგმობობდნენ, მხოლოდ ეს თხერი ყიარათიანობა, თუნდა გონიერულიც, ცოტა არ იყოს, გვიუფტუტებს ახალ წლის ტკილ ენას, არ გვეხერხება ჯერბანა-ბით მაინც.

სანო.

ერობის შემოღების შესახებ.

დიდი და ღრმა ცვლილბა, რომელიც თან მოჰყვა ბატონ-ყმობის გადავარდნს საქმეს რუსეთში და ჩვენშიც, რა თქმა უნდა, გამოიწვევდა გადასხვაფერებას ყოველგვარ სახელმწიფო დაწესებულებისას, რომელიც ასე თუ ისე უკავშირდება ხალხის ცხოვრებას. და მართლა, ეს ასეც მოხდა. ყოველს სახელმწიფო დაწესებუ-ლებაში მოხდა ძირითადი ცვლილება და განახლებულს ცხოვრებას დაქვერ ახალმა ცხოველმყოფელმა სიამ...

განათავისუფლებულ მუშის დაქირავებულ ხეულებით შექნილმა საქონელთა (товарное) მეურნეობამ, რომელმაც ბოლო ზოლოდ წოდებთა ძველებურს მდგო-მარობას ერის ცხოვრებაში, შეაშუშავა სხვა და სხვა კანონდებულებანი და ნო-რებები. აი, ამ კანონდებულებათა და ნო-რებების საზღვრებში უნდა ჩამდგარიყო ბატონ-ყმობის ეპოქის ნანგრევებზე აღ-მოცენებული ახალი საზოგადოებრივი კლასები.

ბატონ-ყმობის დროს მთავრობა თავად-ანგაურთა, ე. ი., უპირატესი წოდებების დამხარებით აწესრიგებდა საზოგადო ცხოვრებას.

ამ უპირატესი წოდების გაუქმების და შინა-ყმების განათავისუფლების შემდეგ, როცა საზოგადოებრივ კლასთა არსებო-ბის ხანა დადგა და საქონელთა წარმო-ებაში დიდათ გაართულა, ამომოიავა ცხო-ვრება და კლასთა შორის დამოკიდებუ-ლების გაქსრეგება და კანონების სა-ღვრებში ჩაყენებაც ერთობ გაართულდა და ძალიანაც გაძნელდა მთავრობისთვის...

მაშინ საქონლად დაინახეს, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგა-ნოებიც მიშველებოდნენ, მიხმარებოდნენ მთავრობას. ამ ორგანოების შემწეობით, რომელნიც ძალიან კარგად იცნობდნენ და პირ და პირაც შეესაძლებოდნენ სა-ზოგადო ცხოვრების ახალს პირობებს, მთავრობას სურდა წარწარება დიდი და რთული სახელმწიფო და საზოგადო სა-ქმეები. ასეთ ორგანოთ არის მიღებული ერობაც.

ერობის მოქმედება უნდა გამხდარიყო ძალიან რთული და მრავალგვარი, რადგან ამ ორგანოს დანიშნულება იმა-ში მდგომარეობს, რომ დაეკმაყოფილოს მრავალ-გვარი ადგილობრივი მოთხოვნი-ლებანი, რამდენიც ამომოიკენა ახალმა გარდაუდებულმა ცხოვრებამ. ერობის ერთი უმთავრესი დანიშნულება და სავა-ხია ხალხის მეურნეობას, მისი ეკონომი-კური ცხოვრების განვითარება, რომ და-ეხმაროს და წარმატებაში შეიყვანოს. ბატონ-ყმობის გადავარდნის შემდეგ, ხალხის მეურნეობა საქონელთა წარმო-ების ხასიათი მიიღო.

ერობაც, რამდენადაც იგი გავლენას ბოულობს და ზედ-მოქმედებს იქონიებს, ეკონომიკურ განვითარებაზე, უნდა ცდი-ლიყო და ემოქმედა, რომ დახმარებოდა მეურნეობის ახალ გარდაქმნის დიდს საქმეს, საქონელთა წარმოების პროცესს.

თვით ის ცხადი გარემოება, რომ გა-დასახადი დაედგა მცხოვრებლებს ერო-ბის მრავალ-გვარი მოთხოვნილებათა და-საკმაყოფილებლად, იძულებულს ჰყოფს, ყველას, ნაწილი თვისი მოსაუვოსა, მა-გალითად, ჰქონაულობა, ღვინისა, ხე-ლისა, ბოსტნეულისა, ერთის სიტყვით, ქონებისა, გაიტანოს ბაზარზე, რომ გა-წეული ხარჯების დასაფარავად როგორ-მე საჭირო ფული იშვავოს. ყოველი გროში, რომელსაც კი დახარჯავს ერობა თვისი საქმისთვის, იმის მომასწავებელია,

რომ საქონელთა წარმოების განვითარე-ობის სფერო გაფართოვდება. მთელ იმ მხარეში, სადაც ერობა არსდება, იწყე-ბა მიმოსვლის გასაუმჯობესებლად დიდი მარაგი და მხადება, სწავლა-განათლების საქმეც თავალ-საჩინოდ ფართოვდება, სო-ფელ-ქვეყნის მეტიერად მეურნელობა თანამედროვე კულტურულ პირობებში ნიადაგს ბოულობს, და მთელი ქვეყნის მეურნეობა, ვაჭრობა გაქარბებული, ძლიერის ნაბიჯით წინ მიდის და ვითარ-დება. ყოველი ზომები და კულტურული იარაღები, რომელიც მალა ასწევნ მთელი მხრის ეკონომიკურს კეთილდღე-ობას, იმის წარმოების საქმეს, გადიდებ-ბენ, გაფართოვებენ, დააქარბებენ აგრე-თვე საქონელთა მეურნეობის წარმატე-ბის დიდ საქმესაც, და ამით ძველებურს, კარბაქტელს, დასუარებულ ცხოვრებასც ძირს უთხრან.

რასაკვირველია, ასეთი მოვლინებაც ცუ-დით მოქმედობს წვირთ, შეუძლო მეურნე-ზე, კერძო პაწია მოსაკუთარი გლეხებიც. ისინი უარესად დატკებენ, დარბილებიან და ამ გარემოების ძალითაც გლეხ-კაცო-ბაში ჩნდება დიდგერცთაცა, განაწილე-ბა, ერთი მხარე მდიდრდება, ხოლო მე-ორე, დიდი უმრავლესობა დარბიდება, ელტვში ვარდება. მაგრამ ამის შიში სულ ტუთულია ავარდისათ თაშე ზოგიერთს ჩე-ნებურს ჰუმბლიცისტს, რომელნიც, ვით ტუტეთა მოტყუილენი კაპიტალიზმის ში-შით, დღესაც, ხალხის კეთილ-დღეობის-თვის ნიანგის ცრემლებსა ღვრიან და სა-ვეყნოდ კიბაბიან, რომ ჩვენ ამ მხრით გვეწინააღმდეგებით ერობასო... ნუ თუ ამ ჰუმბლიცისტებმა არ იციან, რომ ზემოდ დასახლებული პროცესი ჩვენთვის გლეხ-კაცთა ცხოვრებაში უე-რობოდუც კიბა იდწყუა და იგი პრო-ცესზე, თანამედროვე ეკონომიკურ ცხო-ვრების ქონების თანახმად აუცილებე-ლია. ერობა მხოლოდ ეხმარება ამ აუ-ცილებელ ევოლუციის და თუ მაინც და მაინც გნებავთ, ევოლუციის ასხა-რების არსებობისა, გაფართოებისა და გარდაწყვეტისათვის ყველა ჩვენთაგანს დაა-მტერებებს და ამაყნავებს. ამ მხრით თვითონ ხალხი გაუწყვეს დნგარიშს ამ მო-ვლინებას, როგორც სხვაგანაც იქცევიან და, მაშასადამე, არამკითხე ჰიონისუფლო-ბა ხალხის ჩვენში უსაფრებლობა.

გე შიში ჩვენებურ ჰუმბლიცისტების სხვა მხრივაც უსაფრებლობა... მაგრამ ვი-ქმართ ამ ეპოქა ეს რაც ითქვა აქ.

წარმოებაში ტუტეიტის განვითარებას, მი-მოსვლის გაადვილებას გზების გაყვანით, რომ ნამუშევარი კაცმა ბაზარზე გაიტა-ნოს, რა თქმა უნდა, იმ შეძლებულ და გამძლიარებულ კლასებისთვის აქვს მნიშ-ვნელობა, რამდენადაც განვითარებს ტუტე-ნიკა, გაადვილეს წარმოება და ბაზარზე გასყვადათ გამოიტანეს, საქონელი მიტომ კი არა, რომ გაზაფხულზე იყიდონ თავი-ანთი გაყიდული ნაქიარბებულები,

ბაზარზე გაყიდული მოიპოვა თვისი ცხოვრების წყარო შრომის გამოყიდვლმა, მუშამ და აგრეთვე საქონლის გამოყიდვ-ლმაც. შრომის გამოყიდვითაც ისე, რო-გორც საქონელი მარტო ბაზარზე პო-ულობს მუშტარს და მუშის ხელფასიც აქ გადაწყდება ხოლმე, ბაზარი აფისებს მხოლოდ დიდად მწარმოებელ, ნაყოფიერ შრომას, ამიტომაც, ერობა, რამდენა-დაც იგი მოქმედობს ქვეყნის ეკონო-მიასა და მეურნეობაზე, უმთავრესად ეხმარება შრომის წარმომადგენელ გლეხ-ბას, გან-ყოფიერებას. აი, სად არის დი-დი მაღრი ერობის. ერობა, მაშასადამე თუშეა გამოიშატვებოდა და ივრადი შე-ძლებულ თავად-ანგაურთა და მიდარი გლეხ-კაცობის და იმან საზოგადოებას არის გადაქცეული, ერთი სიტყვით, შეძლე-

გ ე ლ ო დ ი ე ბ ი

Et la beauté du monde attestait son enfance
პლერდ დევიზი.
ნანს მთელმხარეს ნარგზის ყელს აღმასივით მოიკიმიებს ცისკრის სხივი დაარწმუნდა, ვით თვით ცალ ორბის ფრთებს, ნახად გულზე იხუტებდა, ვით მთის მწვეთი თითი ქულა ცხერებს, დიონისოს ცეცხლის ეტლით ცად ჰზიდვდა ვით დღმართი დებრას.

შეძად ღრუბელი ვარდენილზე თვლი მოვარი ცისკრის ასულს, გელის ფრთითა ცას ჰქსელავდა ოქროს ძაფით ნაქარ-დაწულს, შეხმაროდა განთიადსა, გაზაფხულის ეშხით დაწულს, ზართ წყრილაში ჰვეტოქმბდა თვით ტოროლის მზის ელჩს და სულს.

სივის წნული ვარდთ გიდელო თავს შეედგა ვით ტყის მეფის, ჰარმონის ხლართს ჰნასკვამდა, აქსოვებდა გულის ფეოქვას, ლაფარდ ხნულზე ოქროს ყანას მოუსვამდა სხივთა ნაგვალს, თეორ ყვავილთ თოვლის მიმოშვნიდა ზურბუტის ყელს ლაღით ნათარგლს.

იდუმალი ფერიას ფრითთ შეხმაროდა ჩანჩქრის ზვირთსა, შიშველ სხეულს მოისხავდა მის მონაწივე მარგალიტსა, ნარნარება შემოსილი მზეც ჰგანინდა სწრაფლ-მარბოლ სხივსა, რომ გაეფი, ვინ სტაცებდა ელვარებას მის ქსოვილსა!

აჰ, ნეტავი იმ წარმატაც დროს! მეც ვილაობდი, ვასაკობდი, ძოწულებით შემოსილი უტბო სიამ ცას ვაეზობდი, მაისის ვარდს გტაცებდი ქნარს, სამეფლისო სიით ეღერასა, სიზრის სისძლის ვუვალობდი ცისკრის წითელ სიმღერასა!

Per amica silentia lunae
გარგალითი.
ნარნარ შუბთა დამტკარ წვერით მზე ცის ტატნობს მოეფარა, ლულით ნათუტე დემაშფის ნახად ნილი მოგვარა, მოახვია მუელდროების სამოსელად შავი რიდე და საილოდ განმადლებულს გაუშალა სიზმართ კიდე.

შენობ ქვეყნის მოქანდაკე ბევრი აღარ დააყენა, შეიწყნარა მაშვრო სოფლის ლომობიერ მწირის თხენა, ხელთ აღოა შემ-ქმენის ხელთ უქმენი საყვთელი, ღურჯ ზეწარზე გამოქვეთა ვარსკვლავთ გუნდის მთავრებილი.

სივრცის გასწვრივ ვერცხლის ნავით გამოსტურდა ცის ასული; მოკიფე შეტურს ჰგავდა ვარსკვლავთ ხომლის ტახტს ასული, უღიმოდა ირგვლივ ღურჯ თაღს, ვით შეენება ამო—სრული, ციავთ სელასა განმადრბდა სადღეოფლოდ ცად მოსული.

მიტონდა, საოცნებო ვარდის სხივთ იშვებოდა, უმანკოთა სინაზში ათას ვეფრე იცვლებოდა, ვით ტრიფ ქვეშ მორცხვი ვიკნებოდათ შიშვლდებოდა, და დრიდს სუნენლ ვარდის გუნდრ-კსივით იკმეოდა.

აჰ, მის ქანდაკს შეგნებისას, მარმარილოს ფიქლ მეგრდეს, ბრმა ქურუმის მოწიწებით წინ ეშვლიდ სიმბრას ძღვენსა, ლოცვად მდგარი ვითვისებდი საიდუმლო სიით ეღერასა, უტბო სისძლის ვუვალობდი მუხუხის ლაფარდ სიმღერასა!

NOX IRAE
სურგითი.
ნეტარების ცრემლ მთავარმ ოდნავ რუღსა მივეც თავი, სარტელს მყოფს დამტეხობრა სსაფლოას ღია კარი, აღვიდოდნენ ანგელოსნი, მოგმართათ ოქროს ქნარი, იავარდით მოგებრათ ობოლ სულის მზა საფლავი.

შეშო თვალნი აღავსილე, გეღავ: სულნი შე-მოსილნი მუხუხარბით შემომტკცებიან, ვით მომავდავს, მუხლ მოყრილი, არ ვიცი, რას დამტკიოდნენ, ვინ იყვნენ, ან ვის მორჩილნი, ყველით ჩრდლ ქვეშ მართალ სულთ ღანდნი, თუ თვით ღმერთთა პირშმო შეილნი!

სტრაბომი ამ დროს მთ წინ ლოცვის წესად განგზავდა, მისი მოხმადი იმეოდა, რომ დაგხედვ, შორეული სისძლის ს

